

אורות השבת

גליון מס'
790

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"



אחראי מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
ויצא

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

תהילה לדוד

ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את יהוה על כן קראו שמו יהודה (בראשית כס, לה)
ויתרצו: רבותינו דרשוהו לשון רצון, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ ומפרנס
לצאת. עוברת על פתחי עבודת כוכבים, עשיו מפרנס לצאת.
הפעם אודה: שנטלתי יותר מחלקי מעתה יש לי להודות. (רש"י)

מכאן דרש רבי שמעון בר יוחאי (ברכות ז, ב): 'מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאה לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה'.' והדברים מופלאים, וכי עד שבאה לאה לא היה מי שהודה להקב"ה, והלא כבר באדם הראשון מצאנו שהודה לה' במזמור מיוחד – 'מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' ולומר לשמך עליון'. ואחריו מצאנו לאבות העולם שהקריבו כמה קרבנות של תודה לה', וכבר שנית בברכות (ט, ב) תפילות אבות תיקנום – ובכלל התפילות דאי שיש שיר ושבח להקב"ה. וגם בגוף ההודאה של לאה צריך ביאור גדול, מדוע רק בלידת בנה הרביעי הודתה לה' עד שאמרה הפעם אודה את ה'. וביותר יפלא, שהרי מקראות מפורשים הם שכבר בלידת ראובן הודתה לה' – 'ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי ראה ה' בעמי', וכן אצל שמעון – 'ותאמר כי שמע ה' כי שנאה אנכי ויתן לי גם את זה ותקרא את שמו שמעון'.

ואכן יעויין שם ברש"י שהרגיש בהערה זו, וז"ל: 'הפעם אודה את ה' – לפי שראתה ברוח הקודש שיעקב מעמיד שנים עשר שבטים ולו ארבע נשים, כיון שילדה בן רביעי הודתה על חלקה שעלה יותר מן החשבון המגיע לה', עכ"ל ובה החכימנו רש"י מהו הגדר של הודיה, והיינו רק הודיה הבוקעת מקירות לבו של האדם מתוך הכרה ברורה – שלא מגיע לו מאומה, ומה שחננו השי"ת הוא מאוצר מתנת חיים. זאת ועוד, דבר זה אינו רק היסוד במצות ההודאה, אלא שהוא תנאי יסודי אשר בלעדיו אין סגן הודיה כלל, שאם לא כן עדיין אין מיושב בזה מה שמצאנו במקראות מפורשים שגם בראובן ושמעון הודתה לאה להקב"ה, ואם כן היאך אמרה 'הפעם אודה את ה'.' אולם לבדינו יחא, שכן כונת רש"י בזה להודות את התנאי אשר בלעדיו לא תתכן הודאה, ומאחר ותנאי זה לא נתקיים אלא בלידת יהודה, שפיר אמרה לאה 'הפעם אודה את ה'.' **ועל פי זה**, יאיר דברי רבי שמעון בר יוחאי שכן מתוך שאמרה לאה 'הפעם אודה את ה' הגם שבלידת ראובן ושמעון הודתה לה', למד רשב"י שעל כרחיך ההודיה על לידת ראובן ושמעון איננה הודיה, והיינו מפני שרק בלידת יהודה נתקיים בה התנאי של ההודיה, וכדפי'. והוא שאמר רשב"י 'מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאה לאה', כלומר מיום שנברא העולם לא היה מי שלימדנו כיצד מתקיימת מצוה של הודאה עד שבאה לאה. ומעתה חלילה לנו לומר, שאבות ראשונים אשר קדמו ללאה לא התו להקב"ה.

וגדולה מזו מצאנו, שהכרת 'מתנת חיים', אינה רק תנאי לקיום מצוה של הודאה, אלא שהיא גם מעיקר היהדות. שכן יעויין בתרגום רבינו יונתן בן עוזיאל זיע"א שפ"ל על הפסוק 'יהודה אתה יחדך אחיך' (בראשית מט, ח): 'ויתקרון יחדאק על שמך'. וכן מפורש בתוספות ישנים ובראשית רבה, עי"ש. ועיין להרב חידושי הר"ם שכתב על פי זה, שכל יהודי צריך לדעת להודות לה' מתוך הכרה שכל מה שחא לוקח זה יותר ממה שמגיע לו, שהרי על כן נקרא שמו יהודה כמבאר ברש"י הנז' לעיל עכ"ל.

הרי לפנינו מושל ראשון במעלה, אשר בלעדיו אין חלות דין של 'הודאה', והוא שעל בעל הנס להודות מתוך הכרה ברורה שלא זכה לחסדי השי"ת עליו בשל זסיחותו, אלא מאוצר מתנת חיים. והו העיקר הראשון.

ועוד שנית בברכות (ז, ב): 'אמר ר"א אמר אביא כל האומר תהילה לחד שלוש פעמים בכל יום, מבטח לו שהוא בן העולם הבא. מאי טעמא, אילימא משום דאחיא באלף בית, לימא אשרי תמימי דרך דאחיא בתמימי אפי' (פי' שהוא מסודר עפ"י אלפא ביתא בכל שמונה פסוקים). אלא משום דכתיב ביה פותח את דרך ומשביע לכל חי רצון, לימא הלל הגדול דכתיב ביה נותן לחם לכל בשר. אלא משום דאית ביה תרת'. ומכלל דברים אמורים נמצאנו משכילין, דבזה חשוב מזמור זה יותר משאר מזמורים, מפני שיש בו שתי מעלות: הוא מסודר באלפא ביתא, ויש בו שבת הכנת מזון לכל חי. ברם עדיין יש להבין, מהו ענין האלפא ביתא האמור כאן. ועוד יש לתמוה, וכי בשל אמירת מזמור זה שלוש פעמים בכל יום יזכה האדם בחיי העוה"ב. ואכן יעויין למרן הבית יסף (או"ח סימן סא) שהרגיש בהערה זו, וכתב בשם הרב אהל מעד, בזה"ל: 'פירוש שמצוה זו מכרעת אבל משום מצוה זו בלבד אינו בן העולם הבא', עכ"ל.

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

השבת - 9 דקות של עת רצון

רבי חיים ויטאל זי"ע תלמידו המובהק של האר"י הקדוש מביא בשם **מקובל קדמון** שהיה נגלה אליו אליהו הנביא, שכתב בספרו 'ברית מנוחה', הובאו דבריו גם ברמב"ן: 'קבלה יהיה ביך בחודש התשיעי (כסלו) הוא החודש התשיעי מניסן), ביום התשיעי לחודש, בשעה התשיעית היא שעה טובה ומוצלחת, עת רצון, טוב לתפילה ולבקשת רחמים, שעת ששון ושמוחה, צינור לכל השפע ולהצלחה', **והנה המועד המסוגל הוא השבת ט' בכסלו ולפי כל השיטות 9 דקות הגורליות הם: מ- 13:44 עד- 13:53**, ובפרט שהשבת הילולת הצדיק רבי דב בער האדמו"ר האמצעי בנו של בעל התניא זכותו תגן עלינו אמן.

בברכת אלהים וקבוצה

הרב **עוזיאל אדרי**

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קודש
18.11.18	19.11.18	20.11.18	21.11.18	22.11.18	23.11.18	24.11.18	25.11.18
עלות השחר	5:04	5:04	5:05	5:06	5:07	5:08	5:09
אין טלית ותפילין	5:10	5:10	5:11	5:12	5:13	5:14	5:16
זריחה - הזן החמה	6:14	6:15	6:16	6:17	6:17	6:18	6:19
סוף קריאת התורה	8:14	8:15	8:16	8:16	8:17	8:18	8:18
סוף קריאת התורה	8:46	8:47	8:47	8:48	8:48	8:49	8:50
הצאת יום חוללה	11:26	11:26	11:26	11:26	11:27	11:27	11:27
סגירת חוללה	11:56	11:56	11:56	11:57	11:57	11:58	11:58
סגירת חוללה	15:50	15:50	15:50	15:50	15:49	15:49	15:49
שקיעה	16:44	16:43	16:43	16:42	16:42	16:42	16:41
צאת הכוכבים	16:56	16:56	16:56	16:55	16:55	16:55	16:54

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	ויצא
הפטרה:	ועמי תלואים
כניסת השבת:	16:24
יציאת השבת:	17:15
רבנו תם:	17:49

אורות הפרשה

שפע עד בלי די מן השמים

וזה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, מבאר ח'בן לאשרי התיבה **"מלאכי"** צירוף אותיות המלאך **"מיכאל"** שר החסד, כאשר רואה אדם שבאים עליו חלילה צרות ודינים משם **"אלוים"** מידת הדין, מיעצת לו התורה הק' **"וזה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו"**, דע לך שהמתקת הדינים אם יעלו או ירדו ממך זה תלוי בך ובהתנהגותך עם הזולת תלויה כל ישועתך, אדם שדן את חבירו לכף זכות ואפילו את ה"שונא" שלו לפנים משורת הדין בחסד וברחמים, מידה כנגד מידה, גם למעלה בשמים דנים אותו לכף זכות לפנים משורת הדין, ומתבטלים ממנו הצרות הדין והקטרוג ממעשיו הרעים שעשה, ומעורר עליו ועל בני ביתו רחמים רבים של טובה וברכה ממקור החסדים האמיתיים, כאומרים **"ל כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים"**, וזהו **"עולים"**, דהיינו שעולים הנהגותיו של האדם למעלה לשמים, והוא פועל בהנהגה טובה זו **"ויורדים בו"**, שכל הדינים נמתקין בשורשן, ויורד עליו שפע ברכה עד בלי די מן השמים.

הרע לא יכול לרדוף את הטוב

והגנוב רחל את התרפים... ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם, כתב האור החיים הקדוש שאין הרע רודף, אלא א"כ יש עוד בטוב איזה מידה או דבר מהרע, ועל כן נתפלא יעקב אבינו ע"ה מה הביא את לבן הרשע לרדוף אחריו, והרי הרגיש בעצמו ואצל הנלווים אליו שאין בהם אפילו הרהור רע, מבאר ח'ברכה משולשת' שבאו ורמזו ליעקב מן השמים שיש אצלו איזה חלק רע מלבן, **"עם אשר תמצא את אלוקים לא יחיה"**, כלומר דע לך שיש ביד של אחד מהנלווים אליך חלק מהרע של לבן שהם התרפים העבודה זרה שלו, ואצל מי זה נמצא, אצל מי שהיא אמרה **"לא יחיה"** שהיא לא רוצה לחיות, וזאת רחל כדכתיב **"הבה לי בנים ואם אין מתנה אנכי"** (ל, א), וכוונתה הייתה כדאיתא **במסכת נדרים** (סד, א) מי שאין לו בנים חשוב כמות, ולא יחיה לה בחיים כאלה, אך ממשיך ומספר הכתוב, **"ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם"** שיעקב לא הבין את הרמז ששיש אצלו חלק מהרע של לבן שהם העבודה זרה התרפים שרחל גנבתם.

קורבנו של יעקב

ויקח את האבן... ויצוק שמן על ראשו, כתב הצדיק מרעננה זי"ע **"ויקח"** א"ת האבן אשר ש"ם מראשותיו" סופי תיבות **"ונתרחם"**, א"שר ש"ם מראשותיו, ראשי תיבות **"אשם"**, הכוונה שיעקב אבינו ע"ה נצטער על הנמנע הזה ששכב וישן על מקום קדוש, ויצק את השמן על האבן בתור קורבן כפרה, כי לא היה לו בהמה להקריב לאשם, הקריב את השמן לאשמו, ונתקבל לו לרצון לפניו יתברך **ונתרחם**, ויש לומר עוד דתיבת **"האבן"**, גימטריה **"נח"**, שהוא מילוי שם הקדוש הוי"ה ברוך הוא בכל האותיות.

עשו ברח ונס על נפשו

ויאמר לבן ליעקב... טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר שבה עמדי, כתב ח'בן לאשרי **"לאיש אחר"** גימטריה **"תקנ"** ראשי תיבות **"קבלת תורה"** ו"ס", היינו שעשו הלך וברח מארץ ישראל לארץ אחרת כיוון שלא רצה לקבל עליו עול תורה, שהארץ הקדושה ניתנה על מנת שיקיימו בה את התורה כדכתיב **"יתן להם ארצות גויים"** בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו יצוור, ולכן נקרא עשו ג"כ בתורה **"לאיש אחר"**, כנ"ש רש"י בכתוב **"והלכה והייתה לאיש אחר"**, שאינו בן זוגו של ראשון, שאינו בן זוגו של יעקב שקיבל על עצמו עול תורה ומצוות, אלא איש אחר שברח ונס על נפשו מלקבל את התורה.

אהבת ישראל

כי אמרה כי ראה ה' בעיניי, יש לדקדק מדוע נאמר בפסוק פעמיים התיבה **"כי"** **"כי אמרה כי ראה"**, מבאר הצדיק מרעננה זי"ע כתב רש"י ששמו של ראובן ניתן ע"ש שאמרה לאה אימנו ע"ה ראו מה בין בני לבן חמי, שהבן שלי - ראובן אע"פ שלקח יוסף ממנו את הבכורה ובלי שום מחיר ותמורה, אעפ"כ אהב ראובן את יוסף בכל ליבו ומסר נפשו להצילו מיד אחיו במכירת יוסף, ולעומת זאת בן חמי - עשו שהוא הבן של חמי יצחק אבינו ע"ה, הרי מרצונו ומדעתו מכר את הבכורה ליעקב וקיבל ע"ז תמורה ואעפ"כ רדף אחריו להורגו, וזהו תיבת **"כי"** המופיעה פעמיים בפסוק **"כי אמרה"** זה הולך על צידקותו של ראובן, ו"כי ראה ה' בעיניי" זה טעם שני נתנה לאה למה קראה שמו ראובן.

אלכה למקומי ולארצי

ואלכה אל מקומי ולארצי, צריך להבין לכאורה הכתוב מהופך, מקודם היה צריך לומר שילך אל ארצו, ואח"כ שיבוא אל מקומו הפרטי, מבאר רבי יצחק הכהן חוברמן זצ"ל שיעקב אבינו ע"ה אמר כן מכיוון שלא ידע אם הוא יוכל לחזור אל מקומו לגור שם, לפי שאז היה גר שם עשו, וכך באמת היה אח"כ לבסוף שאחד מהם היה מוכרח לפנות את מקומו בשביל השני, כדכתיב **"וילך עשו אל ארץ מפני יעקב אחיו כי היה רכושם רב"**... ולא יכלה ארץ מגוריהם לשאת אותם מפני מקניהם, וזהו שאמר יעקב אלכה אל מקומי שחפצי לגור שם, אך אם לא יתאפשר לי בגלל עשו, על כל פנים אחזור להיות בארצי.

אורות הכשרות

וכן יעויין שם בדרכי משה שכתב כעין זה בשם האבדורחם. אלא שאני הקטן לא זכיתי להבין דבריהם, וכי בשל פליאה משגבה שיש לנו על מימרא זו, נבטל חלילה את משמעותה, שק אס איתא שאין בכוח מצוה זו אלא רק להכריע את הכף למי שהוא מחצה על מחצה, אם כן במה אלים כוח מצוה זו יותר מכל מצוה אחרת, הרי כל מצוה יכולה להטות את הכף ומה נתחדש בסוגיא זו.

ונראה לענ"ד לבאר עומק סודות הרב אהל מזעד ואבדורחם בדרך זו, דהן אמת שאין בכוח מצוה זו בלבד כדי לזכות את האדם בחי העוה"ב, מכל מקום יש בכוח מצוה זו כדי להביא את האדם במדרגת נשגבות בעבודת השי"ת - עד אשר יזכה מכוח מעשיו הטובים לחיי העוה"ב. שכן המציל עצמו שלוש פעמים בכל יום בהתבוננות בחסדי השי"ת עליו בכל החסדים הנזכרים במזמור זה, ודאי שזה יפתח את לבו ללכת בדרכיו ולשמור את חוקותיו, מפני שטבע הוא באדם להכיר טובה למי שהציל את חייו וקל וחומר למי שמקיימו בכל עת ובכל שעה חן ומפרנסו ומספק לו את כל צרכיו. והיינו מאמר הגמ' **"כל האומר תהילה לחד שלוש פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב"**, הואיל ואית ביה תרתי: פותח את ידיו - המביא לקיים כל התורה כולה הרמחה בכ"ב אותיות של אלפא ביתא המקיפות את כל התורה. ועל ידי זה מובטח לו שהוא בן העולם הבא. וזה מחזקת במ"ש **"מובטח לו ולא קאמר זוכה"** ומעתה יש לומר שזה כוונת הרב אהל מועד והאבדורחם שכתב, שאמנם אין בכלל מצוה זו גופא כדי לזכות את האדם בחיי העוה"ב, מכל מקום מצוה זו מכרעת, כלומר שיש בכוח מצוה זו להכריע את עבודתו של האדם ולהביאו למדרגות נשגבות עד אשר יחיה ראו לעוה"ב.

ובשכר זאת, מבאר מה שכתב הסור (שם) שנהנו לסיים מזמור זה בפסוק **"ואנחנו נברך יי מעתה ועד עולם"**, וק"ל שם בב"י שכתב בשם מרן הלוי שהטעם שנהנו למזמור פסוק זה, לפי שאמר חז"ל כל האומר תהילה לחד שלוש פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב, לפיכך אחר שאמרנו תהילה לחד' אנו אומרים **"ואנחנו נברך יי מעתה ועד עולם"** - שמחה לאומרו לעולם הבא ע"כ. וזה מתפרש כמין חומר על פי המבואר לעיל, שעל ידי אמירת תהילה לחד והתבוננות בחסדים הנזכרים בו, ודאי שזוכה לאומרו גם בעוה"ב, והבן.

ומכלל הן אתה שומע לאו, שאם הנס לא פעל כלום בלבו של בעל ההודיה-זולת התרגשות זמנית, ולא גרם לו להתנסס על גביו ולשפר את דרכיו, אות הוא כי אין הודאתו הודאה. וזהו העיקר השני.

סוף דבר הכל משמע, שעל בעל ההודיה-ה להכיר בחסדי השי"ת עליו אשר באו לו מאוצר מתנת חנם. ועליו להודות לה' לא רק על עיצומו של הנס, אלא גם על כל הסובות והחסדים שנמשכו ממנו. והעושה כן, מובטח לו שיגיע למדרגת רמות תשגבות בעבודת השי"ת עדי-עד יחיה ראו מצד מעשיו להיות בן העולם הבא. מי חכם וישמור אלה ויתבוננו חסדי ה'.

זכה רבינו הגדול מרן מאור ישראל זצ"ל להגיע למדרגת רמות תשגבות בעבודת ה', מפני שכל תפילותיו הזכות והטהורות נאמרו מתוך שבח והודיה-להשי"ת. הקפיד מאוד להתפלל מתוך סידור בנחת ובנעימות מיוחדת, וברר את מילותיו כמותה מזגלית כמובא בהלכה. ומתוך הכמתו בתפילה, מכר היה שהוא שוטח את בקשותיו מתוך הכרה של קבלת מתנת חנם. פעם כשהזדמן בני הרב דוד נ"י (הנשי לנדיהו) בחדד לימדו של מרן, ועמד משתאה לנוכח התמדתו בתורה חריזות בהבאת ספרים וס', קרא לו מרן ולימדו פרק מאלף בהשקפת החיים: דע לך בני, חיים זו מתנה מאת השי"ת, ומתנה צריך לדעת להעריך ולהנות ממנה בכל רגע. ובפרט אחרי שזכיתי להגיע לגיל גבורות, הגני חש בכל בוקר שקיבלתי יום נוסף של חיים במתנה, ועל כן הגני משתדל לצלל כל רגע!

ברכת אלהים וקבוצה

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות



בשורה משמחת

הננו שמחים לבשר לציבור הרחב כי בימים אלו הצטרפו למעגל **"הכשרות הרגילה"** שני **"הרבנות"** בש

"פיג'ויה"

רח' בן צבי 10, באר-שבע

כפר כנא

"מחלקת הכשרות"

שני הרבנות הראשית באר-שבע

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות חנוכה

דיני הנרות וזמן הדלקתן

ש - אלו שמנים כשרים להדלקת נר חנוכה, והאם נרות של שעה כשרים להדלקה זו?

ת - מצוה מן המובחר להדליק בשמן זית, מפני שבו נעשה הנס בהדלקת המנורה במקדש. ומכל מקום, כל השמנים וכן נרות של שעה, כשרים להדלקת נר חנוכה. ואם אין בידו להשיג שמן זית, עדיף שידליק בשאר שמנים מאשר נרות שעה.

ש - אלו פתילות כשרות להדלקת נר חנוכה?

ת - מצוה מן המובחר להדליק בפתילות של צמר גפן. ומכל מקום, כל הפתילות כשרות להדלקת נר חנוכה.

ש - האם צריך להקפיד על כשרות השמנים והנרות, פן יש בהם תערובת שומן של איסור?

ת - נרות או שמנים המיובאים מחו"ל, יש להקל להדליק בהם נרות חנוכה אף על פי שאין עליהם הכשר וקיים חשש שמא מעורב בהם שומן של איסור. אך אם ידוע שיש בהם תערובת של איסור, אין להדליק בהם נרות חנוכה.

ש - שמן האיסור בהנאה, האם כשר להדלקת נר חנוכה?

ת - שמן האיסור בהנאה כגון שמן של ערלה או של תערובת בשר וחלב, אין מדליקים בו נרות חנוכה. וכן יש להחמיר שלא להדליק בשמן שיש בו קדושת שביעית, או שמן של טבל שלא הופרשו ממנו תרומות ומעשרות. לפיכך יש להקפיד להשתמש אך ורק בשמן עם הכשר של רבנות מוכרת המעיד שהוא נקי מחשש טבל ערלה ושביעית.

ש - שמן שנאסר לאכילה מפני רוח טומאה כגון שהונח תחת המיטה, האם כשר להדלקת נר חנוכה?

ת - שמן שהונח תחת מיטה שישנו עליה במשך הלילה, אף על פי שנאסר לאכילה, מכל מקום נראה שיש להקל להדליק בו נרות חנוכה. והמחמיר שלא להדליק בו, תבוא עליו ברכה, ובפרט במקום שאין הפסד מרובה.

ש - פתילות שהדליקו בהם נרות חנוכה, האם רשאי להמשיך להדליק בהן בשאר לילות - נר חנוכה?

ת - פתילות שהדליק בהן בלילה הקודם, רשאי להמשיך ולהדליק בהן ואין צריך להחליפן מחדש. ויש מהדרין לקחת פתילות חדשות בכל לילה, מפני הנס שהיה מתחדש בכל יום.

ש - מהו המקום המובחר בו יש להדליק נר חנוכה?

ת - מצוה מן המובחר להדליק הנרות בפתח הבית מבחוץ - הפונה לרשות הרבים, כדי לפרסם הנס. וטוב להניחם לצד שמאל של הכנס לבית, באופן שתהיה המזוזה מימין ונר חנוכה משמאל, ונמצא שבכניסתו ויציאתו הוא מוקף במצוות. במה דברים אמורים, כשפתח ביתו פונה לרשות הרבים, אולם אם יש חצר לפני הבית, יניח הנרות בפתח החצר. ואם קיים חשש לכיבוי הנרות ברוח, או חשש לגניבה, או שהוא דר בבית משותף, רשאי להדליק בתוך הבית. ואם יש לבית חלון הפונה לרשות הרבים, יש להעדיף ולהדליק סמוך לחלון מאשר בפתח הבית מבפנים.

ש - מהו הגובה הראוי בו יש להדליק נר חנוכה?

ת - צריך להניח הנרות שלושה טפחים מעל פני הקרקע, ומדברי קבלה טוב להניחם בין שבעה טפחים לעשרה טפחים. אולם אם אינו יכול להניחם בפחות מעשרה טפחים, כגון שחושש מפני דליקה או שחלון ביתו גבוה יותר, רשאי להניחם עד לגובה של עשרים אמה.

ש - המתגורר בקומה עליונה הגבוהה מקרקע רשות הרבים יותר מעשרים אמה, היכן ידליק נר חנוכה?

ת - המתגורר בקומה עליונה באופן שחלון ביתו גבוה יותר מעשרים אמה מקרקע רשות הרבים, לא ידליק הנרות בפתח החלון אלא סמוך לפתח הבית.



ש - מי שהדליק נר חנוכה בגובה של יותר מעשרים אמה, או פחות משלושה טפחים, מה דינו?

ת - מי שעבר והדליק את הנרות בגובה של יותר מעשרים אמה מקרקע הדירה, לא יצא ידי חובתו. וצריך לחזור ולהדליקן במקום ראוי, בלא ברכה. ואם הדליקן בגובה של פחות משלושה טפחים, בדיעבד יצא ידי חובה.

ש - מי שהדליק נר חנוכה במקום אחד, ואחר כך העבירם למקום אחר, מה דינו?

ת - צריך להדליק את הנרות במקום הנחתן, ואם הדליק במקום אחד ואחר כך העבירם למקום אחר, לא יצא ידי חובה. לפיכך צריך לכבותן ולחזור ולהדליק במקום החדש, בלא ברכה.

ש - מהו זמן הדלקת נר חנוכה?

ת - זמן הדלקת נר חנוכה, הוא בצאת הכוכבים. זה דעת השו"ע וכן אנו נוהגים, אך לדעת הרבה ראשונים, זמן ההדלקה הוא עם תחילת שקיעת החמה, וכן מנהג אשכנז.

ש - עבר זמן ההדלקה, האם רשאי להדליק בברכה?

ת - אם לא הדליק בזמן האמור לעיל, מדליק עד שתכלה רגל מהשוק שהוא כחצי שעה לאחר זמן ההדלקה. ובתוך הזמן הזה רשאי להדליק בברכה גם אם הוא יחידי ואין איש עמו מבני הבית, וגם אם אין פתח ביתו או חלונו פונה לרשות הרבים.

ש - עבר ולא הדליק וכבר כלתה רגל מהשוק, האם רשאי להדליק בברכה?

ת - עבר ולא הדליק בתוך הזמן הזה, רשאי להדליק כל הלילה עד שיעלה עמוד השחר. אולם לכתחילה לא יברך אלא אם כן יש עמו לפחות עוד אחד מבני הבית שהוא ער, או שהיו הנרות פונים לרשות הרבים דרך החלון או פתח הבית בגובה של עד עשרים אמה מהרחוב והיו עוברים ושבים מצויים שם. ואם רצה לברך גם אם לא התקיימו אחד משני התנאים הללו, אין מוחין בידו.

ש - הגיע זמן ההדלקה, האם צריך להפסיק מלאכתו או לימודו או סעודתו, כדי להדליק נר חנוכה?

ת - מיד עם הגיע זמן ההדלקה, צריך להפסיק מלאכתו או לימודו כדי להדליק נרות חנוכה בזמנה. ולא עוד אלא שאסור לאכול סעודת קבע והיינו יותר מכביצה פת (56 גרם) חצי שעה לפני זמן ההדלקה שמא ימשך בסעודתו, אבל מותר הוא באכילת פחות מהשיעור הזה או באכילת פירות וכדומה, וכן אסור להתחיל בלימוד או מלאכה, קודם שידליק נרות חנוכה.

ש - האם צריך לדחות או להפסיק שיעור תורה קבוע כדי להדליק נר חנוכה בזמן?

ת - שיעור קבוע המתקיים בבית הכנסת, אין לדחותו או להפסיקו כדי לאפשר לציבור הדלקת נרות חנוכה בזמנה, כל שקיים חשש שהציבור לא ישוב להמשך השיעור, וטוב שלאחר השיעור יזכירו לציבור שעליהם להדליק נרות חנוכה. אבל אם ברור למגיד השיעור שהציבור ישוב להמשך השיעור אחרי ההדלקה, יש לדחות או להפסיק את השיעור כדי לקיים מצות ההדלקה בזמנה.

ש - מי שאינו יכול להדליק נר חנוכה בזמן, האם עדיף שיעשה שליח במקומו או שידליק בעצמו אחר הזמן?

ת - מי שאינו יכול להדליק נרות חנוכה בזמן דהיינו עד חצי שעה מצאת הכוכבים מכל סיבה שהיא, טוב יותר שיעשה שליח את אשתו או אחד מבני ביתו שידליקו בזמן מאשר שידליק הוא עצמו אחר הזמן.

ש - האם צריך להתפלל ערבית קודם הדלקת נר חנוכה?

ת - בימי חנוכה טוב להקדים ולהתפלל ערבית מיד עם שקיעת החמה, כדי לקיים את מצוות הדלקה עם צאת הכוכבים. ואם יש חשש שמה יעבור זמנה שהוא חצי שעה מצאת הכוכבים עד שיסיים את תפילתו, ידליק קודם תפילת ערבית.



התזונה בבית עלמין

העיר תל-אביב היא אולי העיר היחידה בעולם שקודם שהוקם בה אפילו בית אחד, כבר היה לה בית-עלמין משלה, עם קברים ומצבות. זו גם, ככל הנראה, אחת הערים היחידות שבבית-העלמין שלה נערכה אי-פעם חתונה יהודית עם תזמורת, שירה וריקודים. וזה דבר המעשה, המחזיר אותנו כתשעים שנה לאחור, אל הימים שבהם תל-אביב עדיין לא הייתה קיימת, ואפילו 'אחוזת בית', גרסתה המקורית הראשונה, טרם באה לעולם.

בראשית שנת תרס"ג (1902) פרצה בארץ-ישראל מגפת כולרה קטלנית. המגפה הייתה קשה ונוראה והפילה חללים רבים בכל אזורי הארץ. במיוחד נפגעו ממנה תושבי הערים הקרובות לקו החוף והשפלה – עזה, לוד ויפו.

השלטון הטורקי, ששלט אז בארץ, הטיל סגר ימי על הגבולות. בכך למעשה שותק כל המסחר הבין-לאומי השוקק שבין תושבי ארץ-ישראל למדינות חו"ל, וכלכלת התושבים נפגעה קשות.

כאמור, תושבי יפו טעמו מנה גדושה במיוחד מטעמה של מגפה קטלנית זו. לצורות המגפה וחלליה נוספה בעיה חדשה, בלתי-צפויה. מטעמי בריאות, לא אפשרו הטורקים לקבור את מתי המגפה בבתי-העלמין הישנים שבתוכי יפו. הם חששו שהמתים יעבירו את המחלה גם לאחר מותם. משום כך הקצו לשתי האוכלוסיות, היהודית והערבית, חלקות קבורה חדשות, מחוץ ליפו. לערבים נתנו את גבעת עבד-אל-נבי, שעל שפת הים, וליהודים שטח כבן שנים-עשר דונמים, על אדמת הכפר הערבי מחלול.

חלקה זו, שהוקצתה ליהודים, הייתה מרוחקת מאוד מיפו, וחדרי הקשה מאוד על אנשי החברה-קדישא ועל משפחות החללים, שהיו צריכים בכל פעם לכתת את רגליהם למרחקים כדי להביא את מתיהם לקבורה. אבל זו הייתה בעיה צדדית שהתעוררה. הבעיה העיקרית והקשה יותר הייתה, כמובן, המגפה עצמה והחללים שהפילה.

ביפו התגוררה אז אישה צעירה ושמה ליבה רוניק. היא הייתה ילידת קלצק שבפלך מינסק אשר ברוסיה הלבנה. לארץ-ישראל הגיעה עם אמה, שרת, ואביה, הרב אברהם-יצחק סטוזנסקי, שהיה רב במקום מגוריו בחו"ל, ולאחר עלותו ארצה שימש אחד מראשי ישיבת מאה-שערים בירושלים.

בעלה של ליבה, ישעיהו רוניק, ניהל בית-מלאכה ברחוב בוסטרוס ביפו, ונהג לנצל את קשריו הטובים עם נכבדי הערבים ופקידי השלטון



תשית לראשו עטרת פז

צור ברכות נשגור קמיה איש חיל

רב פעלים לתורה ולתעודה

נעים הליכות וכביר המעש

מריץ תורה ברבים ומקרב לבבות לאבינו שבשמים

מפארי גידולי בית מדרש גבוה להוראה ודיינות

'קול יהודה' בעיר האבות ומבחיירי תלמידיו

של מו"ר המרא דאתרא הגאון הגדול

רבי **יהודה דרעי** שליט"א

רב ק"ק 'שבטי ישראל' בשכ"א

ועורך עלון 'אורות השבת'

הרה"ג עוזיאל אדרי שליט"א

עם התמנותו לכהן פאר

כרב "המרכז הרפואי סורוקה" באר שבע

תפילותינו לישוב במרומים שחפץ ה' בידו יצלח

שלא תצא תקלה מתחת ידיו ויזכה להגדיל תורה

ולקדש שם שמים ברבים.

בברכת התורה וההלכה

מערכת עלון

"אורות השבת"

הנהלת בית מדרש

"קול יהודה"



בית הכנסת "שירת הרמבם" כיכר הרמבם ב"ש

בשורה משמחת לאורייתא

בשמחה רבה הרינו מודיעים

כי עלה בידנו להרחיב את מעגל הלומדים

וניתן לקבל גמול כספי+נסיעות

בכולל בקר "שירת הרמבם"

בכיכר הרמבם באר שבע

בימים א-ה מהשעה 10:00 - 13:15 ומיד תפילת מנחה

לפרטים נוספים: ר' סעדיה הי"ו 054-9788577

ברוכים הבאים לכבודה של תורה



שבת שלום



הטורקי, שהיו מלקוחותיו, לטובת אחיו תושבי העיר.

ליבה התבלטה ביחסה הטוב אל הזולת והצטיינה במיוחד במצוות הכנסת-אורחים. ביתה היה פתוח לרווחה לכל עולה חדש שהגיע לחופי הארץ וחיפש מקום להניח עליו את ראשו, ולסתם עוברי-אורח נזקקים. כמרכן חייתה מסורה מאוד למצוות גמילות-חסדים והכנסת-כלה.

כשפרצה המגפה ביפו, ישבו חכמי העדה על המדוכה ותרו אחר כל דבר המסוגל לעוצרה. לבסוף החליטו לנקוט סגולה עתיקה, שמקורה בספרי הקבלה – השאת זוג יתומים בתוך שטח בית-העלמין. בפעולה זו טמון סוד שיש בכוחו לעצור את המגפה עלידי הפיכת האבל לששון.

כעבור זמן קצר נמצא הזוג הדרוש, אך בהעמדת השניים מתחת לחופה לא היה די. צריך היה גם לדאוג להוצאות החתונה ולפרנסת הזוג הצעיר. כאן נכנסה לתמונה ליבה רוניק, שקיבלה עליה את כל הטיפול בארגון החתונה ובסיפוק צורכי בני-הזוג מהיום שלמחרת.

ואמנם, בצהרי היום המיועד התכנס ובא קהל נכבד אל נקודת המפגש שנקבעה, בפאתי יפו. היו שם החתן והכלה, חבורת כלזמרים, שליבה רוניק שכרה לצורך האירוע, והרבה יהודים טובים שבאו להשתתף בשמחת היתום והיתומה.

המחזה היה מוזר ביותר. קהל שבראשו חתן וכלה וכלזמרים מנגנים צועד על שפת הים, בתוך חולות וכרמים, ופניו לעבר בית-העלמין החדש שבו קבורים חללי המגפה...

כעבור שעה הגיעה הכבודה אל החלקה הטרייה. עד מהרה הועמדו ארבעת הכלונסאות ומעליהם נפרשה החופה. הכלזמרים פצחו במנגינת החופה הידועה, והכלה עם שושביניה הקיפו את החתן שבע פעמים. הרב סידר את החופה והחתן קידש בענידת טבעת על אצבע הכלה. לאחר הברכות ושבירת הכוס, פרץ כל הקהל בקריאות 'מזל טוב!' רמות ונרגשות, והתזמורת פצחה בשיר שמח. כל זאת, כאמור, מטרים יחידים מקברי החללים.

השמחה נמשכה עוד זמן רב, כאשר בסמוך למקום החופה הועמדו שולחנות גדושים כל טוב, והמשתתפים נטלו את ידיהם והסבו לסעודת-מצווה.

ואכן, כעבור זמן קצר, נעצרה המגפה. שירותי הבריאות ניסו לייחס את עצירת המגפה לפעולותיהם, אבל התושבים, שידעו יפה עד כמה לא היה בכוחם של שירותי הבריאות המפוקפקים לעצור מגפה נוראה זו, חייכו בינם לבין לעצמם.

ליהודים לא היה כל ספק, כי המגפה נעצרה בזכות המעשה שעשתה ליבה רוניק, אשר השיאה זוג יתומים עניים בבית-העלמין החדש של יפו, לימים בית-העלמין הישן של תל-אביב.

לרפואת

ר' יוסף שלמה בר עליה

ורחל בת סימי